Год. III.

Сеетовидъ излази два путь у недѣлици Средожъ и Суботомъ. Гадишня му е цѣна 12 фор., зопо године 6 ф., ср. а на четврть године 3 ф. ср. Цѣна е са Србію 52 кр. ср. годишнѣ; 26 на по год. или 13 кр. ср. на четврть год. вьша.

СВЕТОВИДЪ.

Число 37.

Обявленія пріймаю се у свемъ єзику. Одъ петитъ врсат плаћа се 1вый путь 4 кр., 2ій путь 3 кр., а 3ій путь 2 кр. ср., поредъ штемпла одъ 10 кр. ср. — Учредничество налази се у Леополдштату, Моренгассе ч. 756, II бас. I кату врата 5.

ЦЕНТРАЛНЫЙ ДНЕВНИКЪ ЗА ПОЛИТИКУ И БЕЛЕТРИСТИКУ.

У Бечу, у Среду 6. Октобера. 1854.

ТЕЛЕГРАФИЧНЕ ДЕПЕШЕ.

Пешербургъ 14. Окт. Погледомъ на садашня отношеня рата прогласіо е Императоръ и Губерніе Харковъ, Пултаву, и Кіевъ у ратно станѣ.

Паризъ 15. Окт. „Монитеръ" явля, да ће мртво тѣло С. Арноа сутра овамо пруспѣти и великомъ войничкомъ парадомъ у хотелу инвалида саранити се.

ПОЗОРИШТЕ РАТА У КРИММУ.

Вѣсти одъ 7. Окт. являю изъ Крима, да су саюзници 5. и 6. т, м. прву паралелу противъ Севастопола ископали. Обсада започела е правлѣнѣмъ 9 батерія, одъ коы су 5 управлѣне на карантинскій заливъ. Саюзници узнемирую одъ времена до времена градиће, да се увѣре о сили обране. Русска флота оставила е мало пристаниште, и стои измеђъ батеріе ч. 9 и градића Катарининогъ на сѣверной страни, Са свію кућа у вароши поскидани су кровови. Лордъ Рагланъ заповѣда са обсаднимъ сборомъ, кой се састои изъ 36.000 людій линейне трупе (безъ топція и Женій-войске) Генералъ Канроберъ заузео е са 60.000 людій положенѣ на црной рѣки, да заклони обсаду. Онъ има 150 топова и 10.000 коняника. Адмиралъ Меншиковъ добыо е само едну дивизію резервногъ сбора ч. 5, едну бригаду, 6 сборова и 3 регементе Копляника у помоћь, а то е доста, да попуни претрплѣный губитакъ на Алми. Русси шалю изъ Прекопе у Симферополь само кола са препитаніемъ и барутомъ, у чему Меншиковъ велику оскудицу трпи. Препытаніе воинства врло е тешко у планипама Бакши-Сарайскимъ, а саюзници имаду средствомъ Флоте свега доста. Резерва саюзника сва е већъ у Криму. Генералъ Жонъ Бургоинъ и Генералъ Бисатъ управляю женійску струку обсадне войске. 300 Русса у Балаклави положило е оружіе, и одведени су 4. Окт. у Варну. По едной депеши Л. Раглана обуставлѣно е далѣ приспѣванѣ турске резерве, єръ имаде у Криму већъ довольно войске за обсаду.

(Soldatenfreund) Русска войска, коя ће Севастополъ да ослободи, пошла е 7 т. м. подъ заповѣстію Княза Меншикова изъ Прекопе въ Севастопола. Она садрши з дивизіе нѣхоте, 3 див. кавалѣріе и 8 рег. Козака. Генерал Перовскій стигао е у Баку. Перзія е съ Руссгомъ заключила саюзъ за обрану у нападай.

ВѢСТНИКЪ.

У *Бечу* 16. Окт. По извѣстіяма изъ С. Петербурга дознаемо, да се до 9. Окт. (п. р.) кодъ Севастопола ништа приключило ніе, слѣдователно одпадаю саме одъ себе пређашнѣ вѣсти о пролому карантинскогъ градића и т. д. Саюзници стое на югу *чишавъ сашъ* далеко, правећи прву линію шанцева за обсаду града. Русска флота налази се садъ у сѣверномъ пристаништу измеђъ едне батеріе и Катарининогъ града. Мисли се, да ће саюзници задовольити се са каквимъ таквимъ успѣхомъ, кой до конца Окт. получе, а 1. Нов. сѣсти ће еду лепо на лађу, и Кримъ напустити!

* Ostd. Post. явля: Матица србска обзнанюе, да ће главна скупштина држати се 5. нов. т. г. и позива на ию све членове.

* Новый свѣтилникъ Которскій ужеженъ е 21. т. м. Свѣтлость се види 22 географичие милѣ далеко.

ЦАРИГРАДСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

(Изъ новина „Цареградскій вѣстникъ" ч. 119.)

* Велика часть пароброда одъ испраћене флоте отишла е у Варну и Бургасъ, са преносителнимъ лађама, да узме 5000 Французски, енглезлки и турски коняника, и да ій пренесе у Криммъ.

* Пароброд „Хималая" одлази ово дана изъ Цариграда у Кримъ съ енглезскомъ регементомъ драгонера, кои су стояли у касарни на Кулели.

* Тридесетъ хиляда французске войске наскоро ће стићи овамо изъ Французске.

* Мустафа Паша, првый Генералъ военогъ тѣла у Батуну, и Французскій Капетанъ Модю, опредѣленъ да предаде Шамилу 12.000 пушака, кое е Царъ Наполеонъ III. послао, отишао е прошасте суботе на пароброду „Пурсудъ" на опредѣленѣ.

* Раннѣни Французи до 1500 людій, и раннѣни Русси смѣштени су у болнице на великомъ гробишту Каняюджа, Долма-Бахча, Малтепе и Гами Чифлукъ; раннѣни Енглези, коы више одъ 2000 имаде, смештени су у болницу Юскюдеръ. Раннѣни Русси добываю Свештенике православне за исповѣдъ у случаю смрти. (Кадъ дакле 3500 раннѣны савезника имаде по гласу самогъ „Царигр. вѣстника," онда число раннѣника по нашемъ дописнику ЭЄ ако не 12.000 баремъ 6000 износити мора. Учр. Свет.)

* Жур. де Конст. вели, да е Русса 12.000 пало, 2500 да е раннѣно и на боишту остало, а 700 да е зароблѣно. Прве две цифре здраво су претеране. Одъ зароблѣны предано е 300 у Одессу, а 350 ето су у Цариграду У. Св.)

КРУНОВИНЕ.

Войвод. Србія и Тамишкій Банатъ

†* У *Темишвару* 9. Септ. 1854. У колико е Вами Господине! у толико е и многимъ Србима а нарочито Србскимъ обштествама познато, да е Православно Обштество Темишверско-градско одъ много година хармоническо пѣніе у ст. цркви имало, а и данасъ има. Ту су се различни Хороуправительи променьивали; али нигда ніе то добро и благо намеренѣ, такову цѣль, као што е данашньимъ даномъ получило, достићи могло.

Ове године о Спасову дну погоди Обштество наше чувеногъ и похвалѣногъ К. Х. . . . Овай е Г. заиста како у клавиру тако и у певаню у свакомъ смотренію одвећъ на своимъ месту.

Ал' како бы то пѣніе непрекидно обстати могло? по мудромъ обштества мнѣнію заключи се: да исти Г. Хороуправитель самъ дружтво за певанѣ набави, кое онъ обеђа, у дѣйство постави, а Обштество нѣму колико за трудъ нѣговъ, толико двапутъ више за ово обштеполезно и лепо, къ совршенству и болѣмъ напредку клонеће се дѣло, дванайстъ стотина фор. ср. годишнѣ опредѣли.

Почне се пѣніе у Ст. Храму, а кодъ се горе на певаче погледа, ко пева? Сами млади нови чиновници сви туђегъ вероисповеданія, као што е и самъ помепутый Г. Хороуправитоль изузимаюћи само едногъ едитогъ врлогъ Србина; а тай ће узрокъ свако лако разабрати моћи, што е Србинъ свирачъ редакъ, илъ по еданъ - а певачъ вештъ и обученъ-башъ ни еданъ.

Да бы пакъ Србинъ за кою годину оваку лепу и одвећъ користну вештину извикао, и да бы се по времену — не на туђинце но на наше собственне Србе — праведно ослонити могло, да бы притомъ и Србинъ а не иноземацъ такође и Хороуправитель — разумемъ вештакъ у музики и у певаню — быти могао; нађе обштество за добро іоштъ 400 ф. ср. истомъ Г. Х. . . . ко онимъ 12 стотина с' томъ приметбомъ додати, да онъ школу певаня и свираня за свакогъ Србина, быо онъ овдашньи или пришелацъ, быо старъ или младъ, само за певанѣ и свиранѣ способанъ, безплатежно одъ првогъ писмена т. е. одъ основа до генералъ баса обучавати дужанъ буде.

Ево! садъ свако Србско обшество некъ увиди, оће л' оваковимъ начиномъ Србинъ до 10 поне година — нећу више алъ 20 смѣло смемъ казати да ће Хороуправителя и стотинама честити и обучени певача — имати.

Ето Срби погледаймо! шта чини слога, шта ли чини брига за совршенствомъ! шта е нежалити ни новаца, само да се іоле донде доћи може, докле су остали усовршенствовани народи пре сто и выше година дошли.

Заиста некъ се цело Србство на Србско Тамишварско общество — гди є што но Србинъ вели шака люди — угледа, и некъ имъ у другомъ ако не у овомъ обштеполезномъ предузећу свойски и изъ свію сила подражава, па ће и ньима, као годъ и Темишварцима — што сваки Србинъ треба да рекне, свойски пожелити: Богъ ій живіо, свако имъ добро и овога и онога света даровао, овога да и дуже оваке обштеполезне и друге ствари заводе, а онога да ій награди, што су свету и потомству велики споменъ оставили и показали, да су заиста и у свакомъ смислу на овомъ свету живили!!!

Нашъ обштепочитованый Архипастиръ и правый отацъ стада свогъ духовногъ Г. Маширевићъ іоштъ се ніе изъ Сремски Карловаца — куда є нашегъ добра ради пре три неделѣ дана одпутовао — повратіо, а то ће по свой прилици зато быти, што се о богословіи Србской ради, коя ће се на грамзећу желю овдашньи жителя, овде у Темишвару завести. Уверени смо да онъ о томъ ради и о другимъ обштеполезнимъ стварма, зато га свакій у своя наручія едва и чека, да дође. Богъ ће му путешствіе благословити, те ће настви своіой духовной онаковъ се здравъ повратити, како годъ што є здравъ своє стадо, за неко време и оставіо.

Школе су се како Лицео-Гимназіалне тако Немачке, Србске и Романске сретно заночеле, и првогъ Октобра римскогъ самъ є г. Епископъ Римокатоличкій у Піаристской цркви 8 сатій ютромъ служіо, и призиваніе св. духа торжествено држао, ту самь и самъ присутствовао; кодъ насъ іоштъ ніе до данасъ то торжество држано, а може быти неће се ни држати, валяда ніе обичай.

Хорватска. Agr. Zeit. одъ 13. Окт. явля, да є данъ пре делижанцъ, опредѣлнъ бывшій изъ Загреба за Вуковаръ, између Петринѣ и Бѣдника одъ 20 — 25 айдука подъ предводителствомъ айдука Тадића нападнутъ и оплячканъ. Они су 16 — 17000 ф. ср. однели. Срећомъ є избавлѣнъ еданъ сандукъ, у комъ є 70.000 ф. ср. было.

Унгарія. (Triest. Zeit.) Изъ Пеште одъ 5. Окт. пишу нѣмачкимъ новинама: Велику є позорностъ побудило овде апшенѣ за последньи 14 дана, и што су апшеници изъ внутреньости землѣ доведени. Имаде Свештеника, Спаія и Адвоката међу ньима. Єдни веле, да су апшеници помешани са Носломъ, други, да су имали знанѣ о присутствію Перцеловомъ у Панчеву, неки опетъ да су се упуштали са русскимъ емисерима у договоре, а найпосле, да є узрокъ уапшеня тай, што су у Бечу неки енглезски емисери нохватани. Шта є у ствари, незнамо, докъ судови неизвиде.

СВЕТОЗОРЪ.

Основаніе и основатель Гимназіе Карловачке*)

I.

Карловачка є Гимназія основана у послѣдньой десетини прошастога вѣка, а именно у годины 1791, и освећена є $^{2}/_{14}$ Ауг. те исте године.

Два су мужа, два за Народъ србскій и нѣговъ умный развитакъ велика и врло знаменита мужа, коихъ имена Србльи австрійскій, а особито Сремцы и Карловчани свагда съ поносомъ и благословомъ споминяти могу: єръ ньіовомъ родолюбію, ньіовымъ общеполезнымъ тежняма, бригама и жертвама, имаю Србльи осамнайстогъ и нараштай ньіовъ деветнайстогъ вѣка, найвише благодарити на основанію и способу болѣгъ и многостручніегъ свогъ умногъ и нравственогъ усовершенствованія и напредка. Ова су два мужа првоначални виновницы постанка и существованія Гимназіе Карловачке.

Славна имена ньіова споминѣ данасъ и благодарно наслѣдіе ньіово т. є. Гимназія Карловачка као благотворный рукосадъ ньіовъ са свои членовы и питомцы, и предае ій приликомъ овомъ, — издаваюћи сирѣчъ првый программъ по новомъ свомъ устроенію и преображенію, — не само србскоме роду и обществу, него и цѣломъ свету за угледъ и на вѣчну хвалу и воспоминаніе.

То су имена блаж. почившегъ мудрогъ и знаменитогъ Архі-Епископа и Митрополита нашегъ Стефана Стратимировића Кулпинскогъ, а поредъ нѣга: родолюбивогъ и щедрогъ гражданина и купца Карловачкогъ Димитріа Анастасіевића Сабова, иначе у Карловцы и целой околины подъ именомъ Дмитра Сабова познатогъ редкогъ човека.

Поредъ други онога времена тежки задатака православногъ Архіепископа и Митрополита нашегъ, была є блаженомъ Стратимировићу прва и поглавита брига та, какоће народу свомъ наћи и дати прилику и способъ къ вышшемъ изображенію; и зато є одъ оногъ дана и часа, одъ како є сирѣчъ духовну владу у црквы и народу приміо, данъ и ноћь о томе настояо, да се у Карловцы вышше училище за юность народну што пре оснуе и отвори. Но може быти, да бы племенита ова желя Стратимировића, аконе на вѣки а оно поне на дуже време остала неиспунѣна, да се ніе намѣріо на такоће племениту душу и благотворно срдце безмртногъ Дмитра Сабова, кои є, и самъ подобне мисли и попеченія о роду свомъ носећи, и као безчаданъ, а при томъ у добромъ станю живећи, на прво предложеніе вышшехвалѣногъ А. Е. и М. Стратимировића истоме године 1791 у присутствію Архим. Гергет. Стеф, Аввакумовића, доцніе бывшегъ Епископа Темишварскогъ 20.000 фор. у сребру и злату предао говорећи: Я самь и самъ одавна таково што мысліо, и намѣравао, да роду моме, а нарочито Карловчанима какво добро учинимъ; али као простъ и ненаученъ човекъ нисамь знао ни како, ни на кою руку. И тако, кадъ ты налазишъ то за добро, а оно: ево ты новцы носи ій кући и учини съ ньима како найболѣ знашъ. Аманетъ ти божій народъ и нѣгово добро.“ —

Побужденіе свое ко оваковомъ за народъ и цркву, за благостояніе Народа умно и нравствено, богатоплодномъ и спасоносномъ дѣлу и жертвоприношенію изяснява Анастасіевићъ у свомъ писменомъ урежденію одъ 3 Августа 1791 Год. овако:

Низу подписаный крѣностію настоящаго моего писанія свѣмъ и свякому, емуже надлежитъ, вѣдомо творю, како я при здравомъ сый разумѣ и къ старости уже приближаяся взираюћи на то, да свакога инаго закона общества въ цесарокралѣвскихъ державахъ своя собственна училища, Гимназіи и Академіи имутъ, у конхъ она юности своей подобающее воспитаніе и просвѣщеніе сообразно ихъ закона основаніямъ подъ собственнымъ надзираніемъ приподаютъ; напротивъ же того мы таковыхъ училищъ, гдѣ бы по состоянію народа и закона нашего основаніямъ наставленіе вышше дѣтемъ подавалося, за скудость взыскуемыхъ средствъ до селъ неимуще; изъ собственнаго моего движенія и ко общему народа и закона нашего благонолучію имѣемаго усердія, за спасеніе души моея и моихъ, и благостояніе усыновленнаго отрока моего Маѳеа Анастасиевића, отъ моего богомъ мнѣ дарованнаго и трудомъ моимъ снисканаго имѣнія, на фундацію т. є. основаніе таковаго училища сирѣчъ Гимназіума восточно неунитскаго закона, общество Карловачкаго двадесетъ хиляда форинти т. є. 20.000 фор. райничкыхъ, обѣщахъ, приложихъ и во даръ дахъ, якоже настоящимъ твердо, вѣчито и обѣщаю, прилагаю же и дарую.“ и проч.

Поредъ овога завѣщанія и дародаянія содржи у себи реченно писмено урежденіе іоштъ и уставъ и устроеніе Гимназіе.

Устроеніе ово написао є и подписао блаженный Сабовъ као што смо видили у Карловцы дана 3 Авгус. 1791. год. и предао га Митрополиту Стратимировићу, да исходатайствує па нѣга всевысачайше царско одобреніе и потвержденіе.

Стратимировићъ учини то чрезъ онда постоявшу іоштъ Иллирическу придворну Канцеларію, и нѣгово Величество блаженне памети Імператоръ Леополдъ II умилостиви се и потврди предложеніе ово высочайшомъ Дипломомъ одъ 11. Октобра те исте године 1791 съ яснымъ благоутробнымъ налогомъ, да та племенита желя великодушногъ основателя и дародаятеля, — коега и онъ самъ томъ истомъ приликомъ за ову велику и редку заслугу на степенъ унгарскогъ благородства подигне, — што пре у дѣйствіе приведе, да се сирѣчъ Гимназія 16. Окт. 1792 установи, и да се прве две ниже класе отворе. И то се све тако учиии и сбуде сходно высочайшемъ царскомъ повелѣнію.

Лепомъ примѣру Дим. Анастасіевића слѣдуюћи сложесе и прочи родолюбиви граждани Карловачки и скупе године 1792 на ту исту цѣлъ іоштъ 19.000 фор. сребра и саедине ій са фундаціомъ Анастасіевића и блаж: пам. Імператоръ Францъ I одобри и потврдн и то высочайшимъ Декретомъ одъ 12. Декем. 1792.

Димитрій Анастасіевићъ умре у год. 1104 и остави после себе знатно имѣніе, коега главнимъ наслѣдникомъ учини усынѣногъ некогъ Матеа свога издалека сродника. У послѣднѣмъ завѣщанію (тестаменту) своме нареди: да се, ако бы Матеа безъ деце остао и умрео, истой одъ нѣга основаной и за живота нѣгова чрезъ пунный 12 година у цвету постоявшой Гимназіи Карловачкой изъ наслѣдія нѣговогъ други 20.000 фор. сребра предаду. Матіа, кой є слабогъ здрарля и дотле безчаданъ быо, видећи близку свою кончину преда іоштъ за живота свога и то предъ смрть свою, коя га є у год. 1805. нашла, реченну сумму Гимназіалнымъ Кураторима.

И тако є, кое за животъ, кое после смрти свое даровао Гимназіи Карловачкой:

1. Димитріе Анастасіевићъ 40.000 фор, ср. 2. Карловчани 19.100 фор. ср. Свега у сребру 59.100 фор. ср.

И ово є быо Фондъ Гимназіе до године 1805.

Одъ 1805 до 1811 приложили су у фондъ нѣзинъ опетъ Карловчани — а по гдешто и неки са стране родолюбцы іошъ око 43.000 фор. сребра. И овымъ се новцыма издржавала Гимназія до 1812 Год.

У год. 1811 покоси обще-познатый финансіалный патентъ вećу часть — $^{4}/_{5}$ — нѣнога Капитала; но брига и настояванѣ Гимназиалногъ патроната, прилѣжаніе и добра

*) Изъ Првый программъ Србске Гимназіе Карловачке за школеку годину 1853. Изданъ Іоанномъ Пантелнѣъ Гимназіе Управителѣмъ. У Новомъ Саду. Кньигопчатня Др. Дан. Медаковића. Учр.

воля Гимназиалны Куратора, готовость и пожертвованія родолюбивы Карловчана и други са стране Србаля подпомогла су и подкрепила падше и клонувше силе Гимназиалногъ фонда у толико, да су га одъ пропасти сачувала, и да се данасъ, узимаюћи у рачунъ и готовину и недвижима добра*) у ономъ одъ прилике станю находи, у комъ е 1805 године быо.*)

Међу знаменитіе приложнике и подпомагателѣ наше Гимназіе брои се између Карловчана: кромѣ Димитріа Атаназіевића:

Еман: Замфиръ са 1000 фор. ср. Исаакъ Протићъ 500 ф. Гойковићъ Марко 500 ф. Орфелинѣ Яковъ 500 ф. Капетановићъ Сим. 500 ф. Хаджићъ Гавр. 500 ф, Гунићъ Димко 500 ф. Маринковићъ Вас. 500 ф. Михайловићъ Авр. 500 ф. Поповићъ Іоаннъ 400 ф. Сланкаменацъ Стеф. 5000 ф. Іоановићъ Софр. 500 ф. Георгіевићъ Євт. 500 ф. Максимовићь Євт. 500 ф. Радуловићъ Алексіа 1000 ф. Сретковићъ Дафина 1000. ф. Б. ц. Марко Лазаревићъ 1000 в. в. Євтимій Макеимовићъ 6000 ф. Маріа Іоановићъ Капетаница 4000 ф. Маріа Поповићъ Георгіевићъ 5000 ф. ср. Покойный А. Е. и М. Стратимировићъ*) 1800 ф. Сосанна Сарайлићъ 860 Монастыри фрушкогорски и неки настоятельи за себе у разнымъ суммама 1700 ф. ср.

Прилози пакъ родолюбивы и щедры подпомагателя нашегъ инштитута са стране износе одъ основанія нѣговогъ до данасъ око 12.000 ф. ср.

Ограниченый просторъ нашегъ программа недозволява намъ сва пречестна имена ньова овде споменути; но тврда намъ е намѣра та, да дужность ову другомъ удобніомъ приликомъ извршимо; засада нека се задовольи благохотный читатель съ неколико ньи, кое овомъ приликомъ збогъ знатніи сумма съ благодарностію наводимо. Ти су:

Милетићъ Іоаннъ куп. изъ Беча 617 фор. ср. Бекешевићъ Іоаннь изъ Осека 500 б. ц. Анна Теодоровићъ изъ Земуна 1000 б. Жигићъ Никола изъ Н. Сада 500 б. Кирковићъ Стефанъ вел. Купацъ изъ Трста 1000 б. Нако Теодоръ Грађ: изъ Петроварадина 1000 б. Симићъ Лазаръ изъ Земуна 600 б. Сивачкій Кириллъ изъ Н. Сада 1000 б. Каулицій Даміанъ изъ Н. Сада 1000 б. Теодоръ Баићъ изъ Митровице 500 б. Павелъ отъ Сонте изъ Мишколца 500 в. в. Мих. Кампоморе 1000 в. Георгіе Іоанновићъ изъ Темишвара 500 в. Герасімъ Максимовићъ Игуманъ Беоч. 1000 в. Євтимій Станићъ изъ Руме 500 в. Тим. Георгіевићъ изъ Тителa 400 в. Алекс. отъ Баићъ изъ Митровице 500 в. Софіа Петровићъ изъ Трста 2500 в. Гд. Евг. Іоанновићъ Епис. Карлштатскій 300 в. Евт. Медурићъ изъ Н. Сада 400 в. и т. д.

Године 1839 предано е фонду Гимназіе чрезъ народнѣ Ассістенте за неко сребрно посуђе одъ стары Митрополита заоставше 765 фор. ср. а изъ массе бл. поч. Митрополита Путника 280 фор. ср.

У данашашнѣ дане крѣпко подпомаже Гимназію нашу:

1. Родолюбиво срб. общество Карловачко, кое порезомъ на дрва, кое пакъ прилогомъ одъ тассева годишнѣ съ 4—500 фор. ср.

2. Нѣгова Святость славнопознатый нашъ садашньій Господ: Патріархъ Іосифъ Гимназіе Карловачке и Новосадске верховный Патронъ и надзиратель. Онъ прилаже одъ выше година у фондъ Гимназіе ове, по неколико стотина форинтій сребра, и Нѣговомъ се попеченію приписати има; што е Гимназія наша у последнѣ време не само одржана, него се и на степенъ велике Гимназіе попела, што се плата учителя и Управителя, до Нѣга врло жалостна бывша знатно повысила — одъ 200 форинтій сребра на 400, 500 и 600 фор. сребра. — и што се физикалный кабинетъ основао и съ найиуждніймъ засада стварма снабдѣо.

*) Недвижима добра Гимназіе наше состое се у виногради и неко, лико кућа у Карловцы, кой она извѣстне свое приходе има.

**) Кромѣ гимназіалногъ зданіе, у комъ су школе и Діректорово обыталище, има Гимназія наша іоштъ 6 кућа одъ конхъ су две и то кућа бывше негда обрштерке Маовчевице год. 1846, и кућа граждане Екат. Протићъ 1847 настояванѣмъ Нѣгове Ст. Гд. Патріарха докуплѣне.

*) По овой сумми рећи ће когодъ, да е то ништа одъ Стратимировића; но треба знати, да е онъ и другимъ начиномъ Гимназію свойски подпомагао; онъ е зданіе школско год. 1824 о своемъ собственомъ трошку обновно, а основаніемъ благодѣянія такође изъ свога собственнога цепа (37, 873 фор. сребра) у комъ се сваке године по 30—40 убоге деце безплатно ране, дао е онъ Гимназій нашой найтврђіи стубъ и подпору.

ЗАГРАНИЧІЕ.

Турска. ЭЄ У *Цариграду* 23. Септ. Шта се у Криму данасъ догађа и шта се е досадъ за ово неколико дана догодило, іоштъ се скоро ништа извѣстно овде по Цариграду незна, еръ сви званичници, до чій руку извѣстіе долази, сасвимъ у тайности хране, а ово обично само онда быва, кодъ по ньи неповольни гласови долазе као н. пр. гласъ е Синопи, Карсу и т. д.

Нико, па ни сами партизани неверую више овдашньимъ новинама, еръ увекъ праве штоно наша пословица вели: „одъ комарца магарца;" па зато свакій овде едва чека штаѣеду немачке новине као найбезпристрастніе баръ у данашньой кризи, о догађаима у Криму говорити.

До ючеръ донешено е овде Енглезско-Французскій ранѣника 12.000 и неколико више и іоштъ ій се еднако доносе; а међу овима има и 350 Русса ранѣни, кои су у првой баталіи т. е. кодъ Елме, ранѣни пали у руке непріятелю своме. Испунише касарне ранѣницима, почеше већъ и одъ осамдесетогодишньи бродова, кои нису у станю на бой ићи, болнице правити. А што се турски ранѣника тиче, овде іоштъ ніеданъ ніе донешенъ, већъ одма у Варну. Тѣло е погинувшегъ Сент-Арно-а ючеръ балсамирано послато у Французску, а разнесе се гласъ да е и Лордъ Рагланъ погинуо, но іоштъ се ништа знанично нечуе, вальда ћеду найпре огласити да е болестанъ, као и за Сент-Арно-а 15. — 20.000 пѣхоте и 5000 кавалѣріе послато е на вратъ на носъ у Кримъ да подпомогне онай остатакъ войске.

Изъ свега овога види се доста ясно, да се Баѣушка прилично уме бранити.

А шта говоре Турци о овой битки? Ево шта: „Богъ и нѣговъ пророкъ Мухамедъ и овога права вѣра, завади ђавуре (невѣрнике) између себе, и найвећа частъ одъ ньи поће бранити праву и чисту вѣру! Оставите дакле псе нека се међу собомъ растргну!!"

Влашка. *Букурешть* 10. Окт. Саединенѣ турске силе измеђъ Мачина и предѣла съ оне стране Браиле, трае непрестано. Омеръ Паша очекую се у Браили 20 т. м.

Шанацъ, кой су Турци пре два мѣсеца у Ђурђеву утврдили, довршенъ е. Састои се изъ едногъ мостобрана и три реда бедема са широкимъ, водомъ напунѣнимъ шанцемъ. Ђурђево е тиме тако утврђено, да се текъ найвећимъ напрезанѣмъ силе заузети може, и получи ће онакву знаменитость као Калафатъ.

Италія. Изъ *Милана* одъ 12. Окт. пишу Triest Zeit. да е Професоръ Гризери одкріо, да се изъ Bombix Cinthia дае свила добыти, коя бенгалской нимало неуступа. Ова буба може се и у есенъ одранити, и то салатомъ.

Французска. „Монитеръ де ла Флотъ" явля да ћеду источне флоте збогъ рђавогъ времена скоро да се врате, и то найпре лађе са ядрилама. Пароброди ће крстарити и русске обале блокирати, докъ се може, по томъ ће зимовати флота по већой части у Шербургу.

Изъ *Кила* одъ 3. Окт. пишу истимъ новинама, да е Непиръ 23. Септ. на ново рекогносцирао Хелзинфорсъ. При повратку своемъ испратіо га е русскій топъ неколико пута. Примѣтіо е, да су Русси понамештали мале батеріе на улазъ у пристаниште, а на острову, гди главный градъ лежи, наместили су батерію едну одъ 50 топова. Енглези су мислили, да е та точка найслабія. Време е у заливу финландскомъ было врло рђаво.

Руссія. С. *Пешербургъ*. 3. Окт. „Морскій сборникъ" садржи извѣстіе Адмирала Путетина одъ 6. Юнія са источне обале Сибира, по гласу коега су лађе нѣгове подпуно на брою. Дакле ніе истина, да су русске лађе, кое се у хинезскомъ и японскомъ мору налазе, отете, као што су то енглезско-французске новине явиле.

Азіа (Triest. Zeit.) Одъ извѣстія, коя смо юче (12. Окт.) изъ Александріе добыли, заслужуе да се спомене, како е Краль одъ Аве у новіе време пвчео се миролюбиво показивати, те епглезскомъ Комесару у Рангуну каменогъ угля на покушеніе послао. Добаръ угаль неизлишна е потреба у Азіи, и ако се нађе на обали Яравади, онда ће се паробродство на той рѣки здраво отлакшати.

Источно индіянска печатня доказуе садъ потребу, да се укине кралѣвство Оудъ, и саедини са источно индіянскимъ притяжаніяма Надежда е изгублѣна, да се несреćна земля та ослободи онъ деспотичногъ правителства.

Изъ Пекинга имамо новине до 20. Юлія. Оне являю о побѣди царске войске. Бунтовници пакъ напредую у области Кеангсе, гди су заузели варошь Шунте-Хіенъ, южнозападно одъ Кантона, и оглобили варошь Вампоа. Приврженици тройства имаду у Квантунг-у већъ 50.000 членова. Съ ньима су се сдружили сви лупежи исте области, и оглобили су већъ шесту часть свію села. Кантонъ е іоштъ у рукама Мандарина, Енглези и Американци чуваю свое населбине, но трговина е сасвимъ престала. Шангай е такође у рукама Царски. Упливъ буне показую се и у Хонгконгу већъ, гди е скупоћа за 50 % скочила. Бунтовници су заузели преко лежеће мѣсто Ковлоонъ, и ступаю садъ противъ Кихоонгъ, измеђъ Хонгконга и Каесингмоона, одакле мисле далѣ четовати.

ВАШАРЪ ОДЪ СВИНЯ У Бечу.

У Вторникъ 17. Окт. (п. р.)

Фунта меса продавала се по 45 — 46 кр.

БЕРЗА.

У *Бечу* 18. Окт. Злато $24\frac{3}{4}$—25

Сребро 21—$21\frac{1}{2}$

ОГЛАСИ.

(8—11) **У Суботу вечъ предстоечегъ 4. Новембера**

слѣдоват' ће за цело и непорично подъ управомъ и надзираніемъ високи властій прво вученѣ велике

КУЋЕВНЕ И НОВЧАНЕ ЛУТРІЕ,

при коемъ ће се богатый спаилукъ Рибнянъ у Сацкомъ окружію у Ческой добыти.

Цѣлокупна сумма добытка износи по

ШИЛІОНА

107,000 Форинтій.

Лоза I. или II. разреда стои 3 ф., лоза III. разреда 6 ф., а лоза IV. разреда 10 ф. ср.

У едно чини доленодписаный Великокупацъ на особену ползу ове лутріе позорно, по коіой ће притяжатель одъ 4 лоза т. е. одъ постоећи четири класса, (една лоза одъ сваке) еднаистъ путій играти, и то 3 путъ у првомъ, т. е. у предварителномъ вученю, 3 путъ у 2., т. е. у особеномъ вученю изиграемогъ сребра, 1 путъ у трећой, у особеномъ вученю изиграемогъ злата, а 4 пута у главномъ и последнѣмъ вученю, при комъ ће се добыти великій згодитакъ одъ 200.000 ф.

Све 4 лозе ове стое 22 ф. у банкнотама, играю, као што е казано 11 путій, и мораю найманѣ 15 ф. шайна натрагъ да добыю.

Тко све 4 такве лозе имати желі, нека се попашти, еръ ће лозе одъ злата, кое су по плану игре у маломъ числу само преправлѣне, скоро разграблѣне быти.

Тко нежали 22 ф. за 4 такве лозе потрошити, нека купи 1 лозу прве и 1 лозу второ классе, обе скупа стое само 6 ф., — една одъ та два разреда мора се у предвученю извући. Игра се дакле съ ньима 4 пута, т. е. у 1. вученю, 2. вученю и 2 путъ у главномъ и последнѣмъ вученю; у коіой се као што е горе казано, великій згодитакъ одъ 200.000 ф. ср. добыя

Г. М. ПЕРИШУТИ,

ц. к. прив. Векикокупацъ у вароши Кернтнерскій Сокакъ ч. 1049, у нрвомъ кату.

(4—23)

ПРАВИ САЙДЛИЧЕВИ ПРАШКИ.

Главный е магазинъ за разпошилянѣ по своимъ царству у Бечу.

У апатеки кодъ беле роде тухлаубенъ бр. 562.

Прави ови Сайдличеви прашки, кои изврстно дѣйствую, и против сваке теготе у утробн и против различны други болестій помажуе пролазе како у престолномъ граду, тако у свима провинціяма царскимъ и у сусѣдномъ заграничю сваке године стотинама хиляда кутія те тако одъ стране поштоване публике изъ дана у данъ све веће уваженіе получаваю. По вишегоднишнѣмъ искуству найбольи наши Лѣкара, помаже прашакъ овай против запеклости (или тврде нарави) против несваримости, шулѣва, слина (шлайма) против грчева у стомаку, несвестице, навальиваня крви и против различиты женски болестій. Често помогне прашакъ овай одма а на свакій начинъ отлакшава знаменито оному, кому одъ многогъ седеня душа или тѣло клоне.

Тко желі праве Сайдличеве прашке имати, нека се изволи у наплаћеномъ писму обратити *На Госп. А. Мола, Апашекара кодъ беле роде* у Бечу, или на доле назначене куће.

Една кутія са описаніемъ на нѣмакомъ езику, како да се прашакъ узима стои 1 ф. 12 кр. ср. На захтеванѣ да ће се описаніе безплатно на мацарскомъ, србскомъ и хорватскомъ езику. Одъ две кутіе манѣ се неможе послати. Наручбине изъ свію круновина найбржимъ се начиномъ одправляю.

Тко 12 кутія наручи, добыя 20 % асне.

У Араду **кодъ Тонесъ и Фрайбергеръ.** ***У Бану*** **кодъ Бартовића Апатекара.** ***У Белой Цркви*** **кодъ Ваславица.** ***У Беликомъ Бечкереку*** **кодъ Фромбаха.** ***У Вараду*** **кодъ А. Янки.** ***У Вуковару*** **кодъ Челиковића.** ***У Земуну*** **кодъ Трешчика Апатекара.** ***У Илоку*** **кодъ Плеса Апатекара.** ***У Лиии*** **кодъ Деско.** ***У Новомъ Саду*** **кодъ Гвоздановића.** ***У Бечею*** **кодъ Бизека** ***У Оравици*** **кодъ Бинтингера.** ***У Панчеву*** **кодъ Петра Кранчевића.** ***У Пешроварадину*** **кодъ Юнгингера и ортака.** ***У Сегедину*** **кодъ Файфера и ортака.** ***У Сомбору*** **кодъ Л. Штайновогъ сина** ***У Темишвару*** **кодъ Урмана, у** ***Чегледу*** **кодъ А, Кристофа.** ***У Чонграду*** **кодъ И. Марсића.**

☞ **Славный народе Србскій!**

Молимъ те, да праве ове Сайдличеве прашке изъ *прве руке* у *Апашеки одъ роде у Бечу*, наручишъ, еръ су они сви са правимъ подписомъ г. А. Мола снабдѣвени, како да нитко не промѣни прашке те са многимъ таквимъ али лажнимъ прашкима, кои често шкодливуь смѣсу какву садрже.

Учредникъ и издаватель Александеръ Андрићъ. — Тискомъ Ерменскогъ монастира.